

Landskap: Småland

Upptecknat av: Edith Österlund

Härad: Västbo

Adress: Box 5, Hållerstorp

Socken: Kulltorp

Berättat av: Emma Österlund

Uppteckningsår: 1941.

Född år 1862 i Kulltorp.

Tröskning.

s. 1-13.

Kamrar v. tröskning.

s. 2.

Beskrivning av "plejeln".

s. 4.

Tröskverk användes i slutet av

1860-talet.

s. 6-8.

Rågvalm till sängvalm.

s. 10.

Man bytte utsäde med byamän
från andra trakter.

s. 11.

Kvinnorna tröskade ibland jämn.

s. 12-13.

(Öst. I: 7)

ACC. N.R. M. 7167 :/.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Edith Österlund

Härad:

Västbo

Adress:

Box 5, Kullbys

Socken:

Kullbys

Berättat av:

Emma Österlund

Uppteckringsår:

1941

Född år

1862 i Kullbys.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag ville ha mig en som höll
 takten med sig, därför tog
 han minderåriga barnen med
 och så skulle de lära sig
 att trossa i rättan tid.
 Alla trossare och mindre
 barnansigare "trossa i
 gröden" = trossade av grödan
 ensamma eller ~~gemensamt~~
 "sju trossa" = cubsöskade
 som det kallades. På större
 bondgräddar trossade man
 både två och fyra, det kunde
 kännas att de trossade tre

Skriv endast på denna sida!

Pamflet vid
föreläsning.

och så. När man tröstade sig
sade det: "De fattas en,
de fattas en" o. s. v. När man
tröstade två hette det:

Tunga kalsänge, bara
sömma borta, unga kalsäng
o' bara sömma borta!!

När man tröstade fyra
sade det: "Rock å päls
å du gör vantar, rock
å päls å du gör vantar?"

Man brukade alltid säga
när det brändes trösta
i bygden frie jul så här:

"Her ringa kalmarstak block-
ce!" När man tröstade fyra
var det vanligt att trösta
i taket så väl som på golvet.

Man ansåg att det gick lättare
att trösta. Fiden man lade
fram då man tröstade kal-
lade man ett läj- eller
ett läj- bestod av en trave

24 (=27) ucker = ucker. Närvar kan
de ej kallas i denna trakt.
Där man så lade fram lade
man "beimma" mot varandra
d. v. s. den enda av staden som
kommit satt i. Den andra ända
på "ucker" kallades stubben.

En äldre bevisning på stubben
var "krova" = andan. Där man
tröstat så länge man ansåg
att det frdrades satte man
"pöjvaktare" under läj
och vände kalmen bekändigt.

Detta sägick så att två och
 för karlar ställde sig enast
 vacandra skits in i plejla-
 "kinnarolen" (= den enda av plejla-
 som man ^{höll i} ~~håll i~~ ^{då man friskade} ~~håll i~~
 med och då "kinnarolen" ^{håll i} ~~håll i~~
 es vände man kalmen hastigt
 och lustigt och friskade så
 på den andra sidan. Duntan
 var kortare än den ändan
 man höll i. Duntan och
 kinnarolen var kopplade eller
 förenade. Plejla kallades
^{den} ~~den~~ för "kinnarolen" sin beket.
 Kinnarolen och duntan
 var förenade med plejla-
 tjuren. Detta var en liden-
 ren som man skar ut vid

"kinnarolen"

nötslatten precis då man
öppnade boken på kreaturet.
Denna brukades mycket ofta
och så gjordes plejlatjänar
~~en~~ av dessa remmar. Man
körde aldrig vagnning, det var
i vanlig, så snart man kunde
fabriken det gälo. Då fyra
man tröskade bra kunde de
tröskas 30 fravar ^{per} dag.
Rigen var köstad ^{från} då den
köides in köstades den med
'brännen' och 'loakalhen'
så det mesta gick in. Man
ansåg dock att det som blev
kvar i 'vecka' var det bästa
i varje fall. Rigen gav i regel
en 'kalospan' = kalospan per fravar

vilket var tillsammans som en
fyrdedels kanna = kanna. En
kanna var 165 liter. Det blev
alltså omkring åtta kanna
per dag vilket var ett gott
resultat av handkraften.

Det fanns de som köpte sig
friskverk eller lät bygga
sig friskverk på 1860-talet.

Hedbeckman, Jöns Per-Olof
Hagman lät bygga
sig ett friskverk ^{slutet år 1860} på ~~1860~~ 1860-talet.

Dessa friskverk som brukades
då var av trä, med ett
vändningshjul så stort att det
island var över två meter i
diameter. I den stora ringen
satta friskverken så lät

som på de invärande gjutna
hjul. Det stora vandrings-
hjulet gick i ett mindre
örr eller lökta = lyktan
som det kallades; även den
är trä och satt på en stock
som gick till kumman som
också var av trä med isatta
järntena. Över kumman var
en träkur, i vilken gjast
var isatt järntena. En del
kurar var gjorda i sick-sack.
Dessa verk gick mycket tungt
när man inte kunde köra
dem med mindre än ett par
14-kvartsökar. Så började man
tillverka såväl vandrings-
som kistverk av gjutgods

Detta kommer dock g i bruk
från på 1880-talet sista
hälft. Då tillverkade man
fröbuck av gjutjärn fr
blott handkraft. Detta var
på 1890-talet. Dessa ~~fröbuck~~
fröbuck tillverkades frisk
på Kärnholms bruk och
blev varant smottagna av
befolkningen. Tyvärr man kunde
slaga dem och många småbänd-
er hade inga ökar förfr de
kunde gå till varandra på
kvällarna och dra i vecket och
på så sätt fröskade man
av sin gröda hastigt och lustigt.
En del småbänder slaga sig i
och köpte ett veck. Andra åter

högste och handtricksværk var
efters de göra omkring i
bygden och tråkade av
på gändarna. Högsten följde
då med och matade verket
vilket inte var som helst
var betrod till. Filanda
fortfor man till i på 1900-
talets första hälft. Andra
åter byggade dragverken vid
vandringarna som då gjordes
av gjudarna (man tillverkade
både liggande och stående
vandringar). Dessa vandringar
gav en häst utan svårda.
Dessa tråkverk har varit i bruk
ända tills motortråkarna tog vid
på 1920-talet. Det vis är de dock

amur i bruk. Risholmen kunde
slags i stora "bukar" (= kaivar
viken förvarades smit och vil.
Ty därav skulle man ha säga
kalen och skäckningskalen.
Till längd in på 1900 - talet
tristade man ragen med
'plejel' (= slaga ty man kunde
inte riktigt finna sig i
att kalmen blev 'skord'
= snärd). Då sent som på 1880-
90 talet erhöi en lejd triske-
kalen blott 75 öre om dagen och
maten plus en rågerödskaka
med sig hem, en s. k. triske-
kaka. Man ansåg f. o. m. att
det var bra betalt. Om man tänker
sig triskningen började kl. 6 på mor-
nongen blev det en lång arbetsdag.

När man trostat järdigt här
man in gammalen på 'skullen'
(= tredje vind i mangårdsbygganden eller
på skullen i 'bova' eller lille-
stova" vilket sorts uthus man hade.
Man förvarade korn i kistor lika
så råg förvarade man i kistor,
i den gamla tiden. Man röjde
i det omsorgsfullt ty en del
av det skulle bli till utskide
och det fick inte bli 'unket'
(= unket ty då blev det odygigt.
Man skötte om det väl ty
man hade inte råd att bjäsa då
man inte var barmogen till det.
Man bytte ofta utskide med bya-
man från andra trakter så blev
det god växt när det kom i
ny jord!

ACC. N:R. M. 7167:12.

Landskap: Småland Upptecknat av: Edith Östlund
 Härad: Västbo Adress: Bot 5, Killestorp
 Socken: Kullestorp Berättat av: Emma Östlund
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1862 i Kullestorp.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Minnorna hade också mycket
 av röllecken på sin lott och det
 fanns gäddor där två minn
 förskade av grödan från bröjan
 av 1880-talet till långt in på
 1900-talet. Upptecknaren minns
 sin två syskon: Turestorp
 Kullestorp, Ida Åstrand knäckhus-
 en född år 1855, Johanna Leens-
 dotter född år 1859 d. 13 jan. (hon
 lever ännu). J. Åstrand som var
 knäck, var ofta borta från hem-
 met på grund av sin tjänstgöring
 där knäcken med syskonens hjälp

Skriv endast på denna sida!

Friskt förskade av grådan på
gårdan, sedan hjälpte systern
att trösta av grådan på gårdan
negården som låg i bild. Detta
fortgick i samma stil till
långt in på 1900-talet. Dessa
båda kvinnor var beundrans-
värda i sitt arbete. De drog
hem gjung ur skogen, drog
och kuro in grådan är efter
är, kaskade till krigs ved, de
tydde aldrig för något arbete
då karlarna var borta från
hemmen. Mannas bröder var
borta från hemmet under
många år men arbetet
gick för fullt i alla fall.
Seder är dessa duktiga arbetskvinnor!